

Projekt

z dnia 15 listopada 2024 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ WAŁBRZYCHA**

z dnia ..... 2024 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Wałbrzycha.

§ 3. 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r. i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu.

Przewodniczący Rady
Miejskiej Wałbrzycha

Krzysztof Kalinowski

Załącznik do Uchwały

Nr .....

Rady Miejskiej Wałbrzycha

z dnia .....

Program
Wspierania Rodziny
Miasta Wałbrzycha
na lata 2025-2027

Wałbrzych, październik 2024 rok

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Diagnoza środowiska i problemów.....	5
1.1. Analiza SWOT Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem.....	5
1.2. Analiza w oparciu o pracę asystenta rodziny.....	8
1.3. Wsparcie specjalistyczne.....	16
1.4. Podnoszenie kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi i rodziną poprzez udział w szkoleniach.....	17
1.5. Działania asystentów rodziny na rzecz podnoszenia kompetencji opiekuńczo wychowawczych.....	17
1.6. Rodziny wspierające.....	19
1.7. Współpraca z innymi działami i organizacjami.....	19
2. Placówki Wsparcia Dziennego.....	20
3. Odbiorcy programu.....	24
4. Cele programu.....	26
4.1. Cele szczegółowe programu i kierunki działań.....	26
5. Organizacja systemu wsparcia.....	29
6. Źródła finansowania programu.....	31
7. Monitoring i ewaluacja programu.....	32

Wprowadzenie

Wsparcie rodzin jest niezwykle ważne, szczególnie w czasie, gdy rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Problemy występujące w rodzinach często są złożone i wymagają wielowymiarowych rozwiązań. Zaburzone funkcjonowanie jednego z członków rodziny uderza w cały system rodzinny, a zwłaszcza w dziecko, które jest jego najbliższym ogniwem. Dlatego dziecko w rodzinie dysfunkcyjnej może doświadczać życia w ciągłym stresie i napięciu spowodowanym niestabilnością sytuacji, izolacji społecznej rodziny, zamiany ról w obrębie rodziny. Każda rodzina ma prawo do pomocy w przypadku pojawiających się trudności.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczególne znaczenie przypisała funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny. Realizowanie tych zadań zostało między innymi oparte na usłudze asystenta rodziny w szczególności w aspekcie funkcji opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej.

Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną z strony rodziny.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy docenić i realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Do zadań własnych gminy wynikających z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy opracowanie trzyletniego Programu Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha, który określi cele i zadania, mające wspomóc rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu przy wykorzystaniu sieci wsparcia społecznego i zasobów instytucjonalnych. Celem Programu jest stworzenie podstaw do działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin.

Przygotowany Program ukierunkowany jest na potrzebę wspierania rodzin, które m.in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze, trudności w sprawowaniu prawidłowej opieki nad dziećmi przebywającymi w rodzinie, zapobieganie sytuacją w których dzieci mogą zostać umieszczone w pieczy zastępczej, praca z rodzinami nad przywróceniem pełnej władzy rodzicielskiej.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Podstawą stworzenia Programu są:

- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz.U.z2024r. Poz. 177),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024r. Poz.1283),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. Poz. 1939),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. Z 2024 r. poz. 424),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U.z2023 r. poz. 1923),
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025.

1. Diagnoza środowiska i problemów.

Program Wspierania Rodziny określony został na podstawie analizy sytuacji społecznej Wałbrzycha zawartej w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha na lata 2021-2025, analizie danych statystycznych zawartych w sprawozdaniach rocznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wałbrzychu oraz na podstawie rocznych ocen Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 uzupełnionych o poniższe dane dotyczące sytuacji rodzin, którym udzielane jest wsparcie tutaj. Ośrodka.

1.1 Analiza SWOT Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem.

Mocne strony	Słabe strony
Dostępność do bezpłatnego poradnictwa pedagogicznego, psychologicznego, terapeutycznego.	Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, bierność rodziców, brak motywacji do podejmowania działań.
Realizacja projektów, pozyskiwanie dofinansowań w ramach mini dotacji.	Niewystarczająca ilość propozycji socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją.
Kompetentna i stale doskonaląca swoje umiejętności, podnosząca kwalifikacje zawodowe kadra.	Niskie funkcje poznawcze rodziców w szczególności dotkniętych niepełnosprawnością intelektualną.
Dostępność warsztatów wzmacniających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	Potrzeba dalszego wzmacniania świadomości i gotowości społecznej w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
Zabezpieczenie w budżecie miasta niezbędnych środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny.	Brak wystarczającej ilości specjalistów w zakresie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.
Stabilność zatrudnienia asystentów i wychowawców na podstawie umów o pracę.	Zróznicowany poziom usług świadczonych przez organizacje pozarządowe
Funkcjonowanie czterech placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Brak placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie specjalistycznej.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzyska na lata 2025-2027

Wdrażanie programu profilaktyki uniwersalnej w placówkach wsparcia dziennego, dostosowany do potrzeb rozwojowych wychowanków oraz środowiska lokalnego.	Brak miejsc, spełniających warunki lokalowe pod nowe siedziby placówek wsparcia dziennego.
Bogata oferta placówek zapewniająca najmłodszym dostęp do nieodpłatnych, atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego.	Zmniejszająca się ilość placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej (szczególnie przez podmioty zewnętrzne).
Organizacja atrakcyjnej oferty wypoczynku zimowego i letniego.	Brak kandydatów chętnych do prowadzenia placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej.
Rozwój zainteresowań dzieci poprzez prowadzenie różnorodnych warsztatów tematycznych.	
Organizacja korepetycji i zajęć rewalidacyjnych, wspomagających dzieci w nauce.	
Zaangażowanie całych rodzin w życie placówek.	
Ścisła współpraca ze szkołami oraz innymi instytucjami w celu usprawnienia kompleksowego oddziaływania i reagowania w sytuacjach kryzysowych.	
Integracja międzypokoleniowa dzieci, młodzieży i seniorów.	
Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań na rzecz wspierania rodzin.	
Dożywanie w placówkach wsparcia dziennego	

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Szanse	Zagrożenia
Pozyskania kandydatów do pełnienia roli rodziny wspierającej.	Wzrost zachorowań na choroby psychiczne
Wykorzystanie środków projektu z Europejskiego Funduszu Społecznego na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych.	Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne.
Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na projekty rozwijające tzw. kapitał ludzki.	Uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych.
Możliwość nawiązywania współpracy z ogólnopolskimi realizatorami kampanii profilaktycznych i społecznych.	Wzrost liczby dzieci i młodzieży z zaburzeniami zachowania i emocji.
Możliwość korzystania z nowatorskich metod pracy z dzieckiem i rodziną.	Przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje.
Możliwość korzystania z nowych technologii edukacyjnych i rozwojowych dla dzieci.	Zanik więzi i tradycji rodzinnych.
Organizacja turnusów terapeutycznych dla dzieci.	Uzależnienie od urządzeń elektronicznych wśród dzieci i młodzieży.
Podniesienie kompetencji opiekunów – wychowawczych rodzin.	Niechęć rodziców do ujawniania nieprawidłowości w funkcjonowaniu środowiska rodzinnego.
Poprawa funkcjonowania społecznego i emocjonalnego dzieci.	Coraz mniejsza liczba kandydatów, posiadających kwalifikacje na stanowisko wychowawcy w placówkach wsparcia dziennego.
Pozyskiwanie wolontariuszy do pracy z dziećmi.	Stygmatyzacja osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
Poprawiająca się współpraca z placówkami oświatowymi.	Dewaluacja systemu wartości i autorytetów.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Pozyskanie podmiotów zewnętrznych chętnych do prowadzenia placówek wsparcia dziennego w ramach otwartego konkursu ofert.	Konsumpcyjny styl życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
	Zaniedbywanie relacji i zdrowia psychicznego w rodzinach.

1.2 Analiza w oparciu o pracę asystenta rodziny.

Rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo - wychowawcze, zapewnione jest wsparcie, które polega w szczególności na wzmocnieniu roli i funkcji rodziny poprzez: analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem. Zgodnie z zasadami i formami wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych praca asystenta rodziny skupia się na wsparciu rodzin wychowujących dzieci w prawidłowym wykonywaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz pomocy rodzinom, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej w celu ich powrotu pod opiekę rodziców. Rodzina, w ramach współpracy z asystentem rodziny, może skorzystać ze wsparcia pedagogicznego, psychologicznego, a także poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Asystenci rodziny w swojej pracy wykorzystują metodę indywidualnego przypadku z rodziną i jej poszczególnymi członkami jak również pracę metodą grupową wykorzystując różne modele między innymi formę warsztatową. Rozpoczynając współpracę z asystentem, rodzina podpisuje wspólnie sporządzony plan pracy, który zawiera wspólnie ustalone cele.

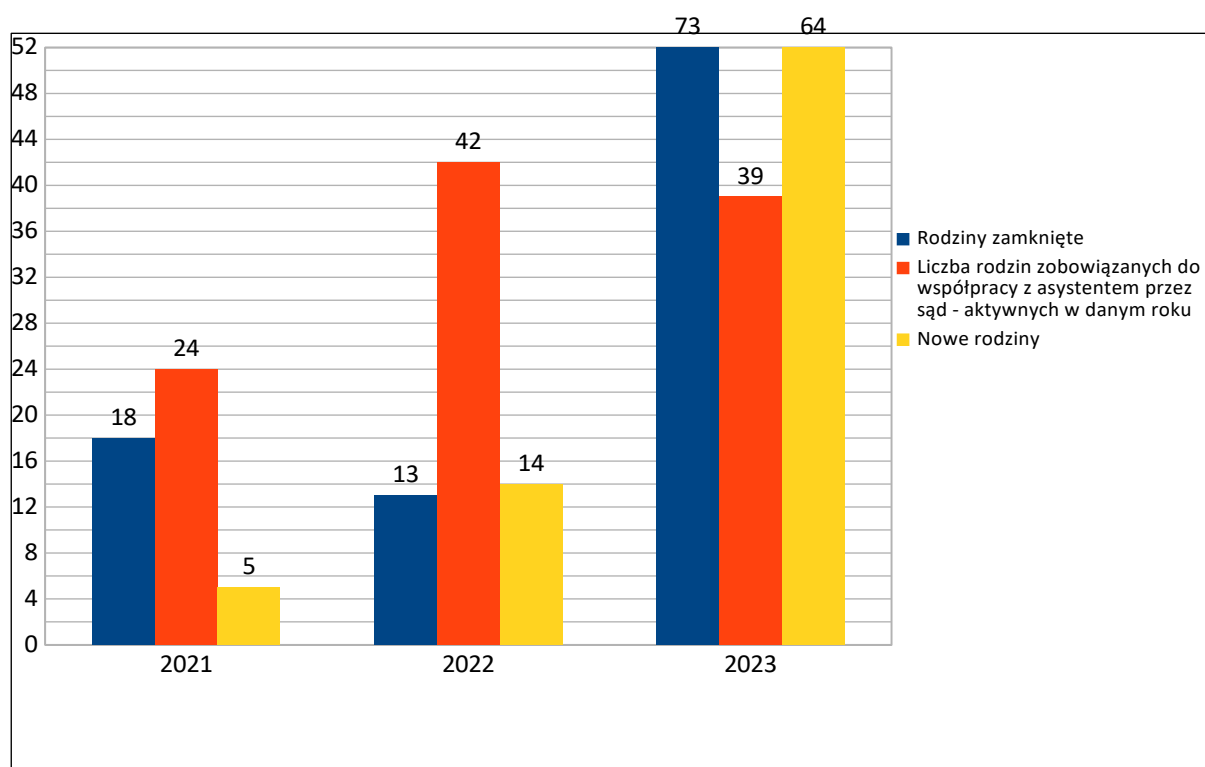
Celem wsparcia asystenta jest przygotowanie rodziny do samodzielnego, prawidłowego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i funkcjonowania w społeczeństwie.

W przypadkach gdy rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej nie zgadza się na współpracę z asystentem rodziny lub współpraca ta nie przynosi efektów, ustawa obliuguje pracownika socjalnego do dokonania analizy sytuacji rodziny i wnioskowania o przyznanie rodzinie asystenta rodziny postanowienia Sądu.

Liczba rodzin zobowiązanych sędownie do współpracy z asystentem rodziny w stosunku do roku 2021 znacznie wzrosła i w latach 2022-2023 utrzymuje się na podobnym poziomie.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Tabela 1. Liczba rodzin zobowiązanych sędownie do współpracy z asystentem rodziny w latach 2021-2023

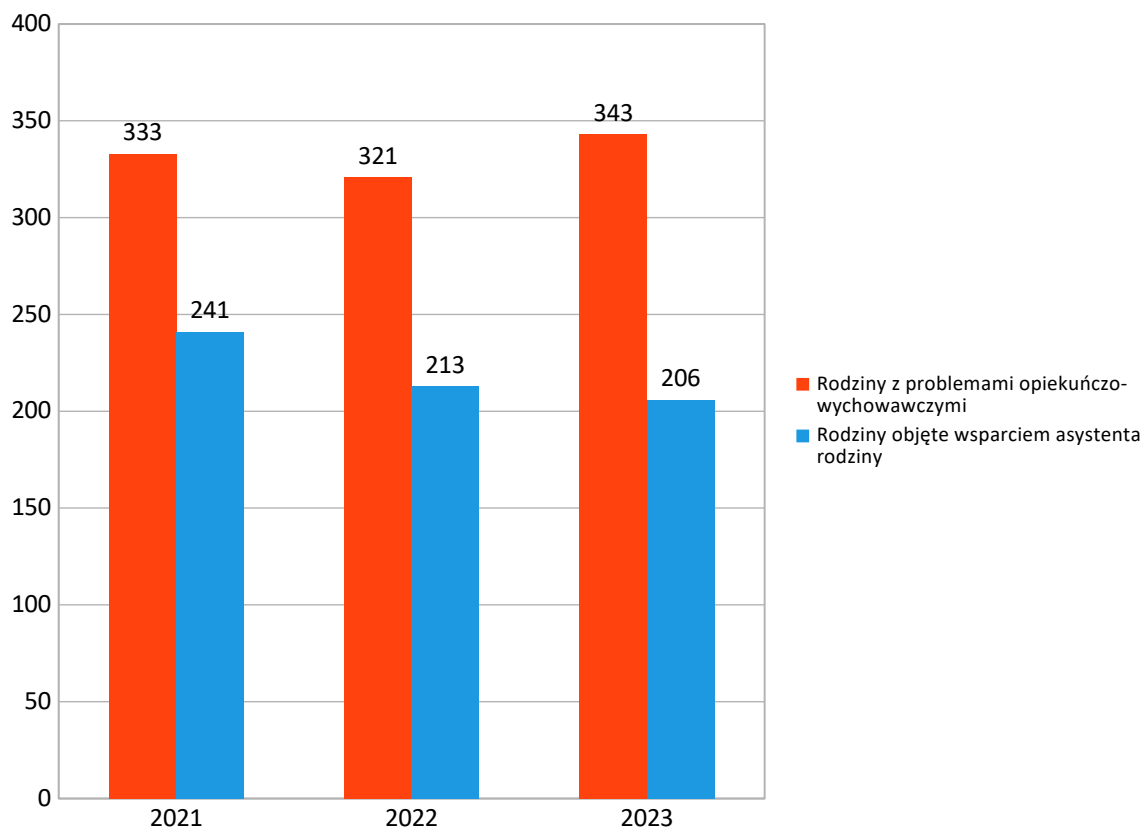

Rodziny z dziećmi korzystający ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, gdzie występują złożone problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zostają objęte wsparciem asystenta. Z pozostałymi rodzinami, w których problem opiekuńczo-wychowawczy jest do rozwiązania przy niewielkim wsparciu pracownika socjalnego, prowadzona jest pogłębiona praca socjalna.

Liczba rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi w latach 2021-2023 utrzymuje się na zbliżonym, natomiast liczba rodzin objętych wsparciem asystenta w 2022 r. i 2023 r. spadła w stosunku do roku 2021. Większa ilość rodzin objętych wsparciem asystenta w roku 2021 r. wynikała z kryzysu związanego z pandemią.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Tabela 2. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2021-2023

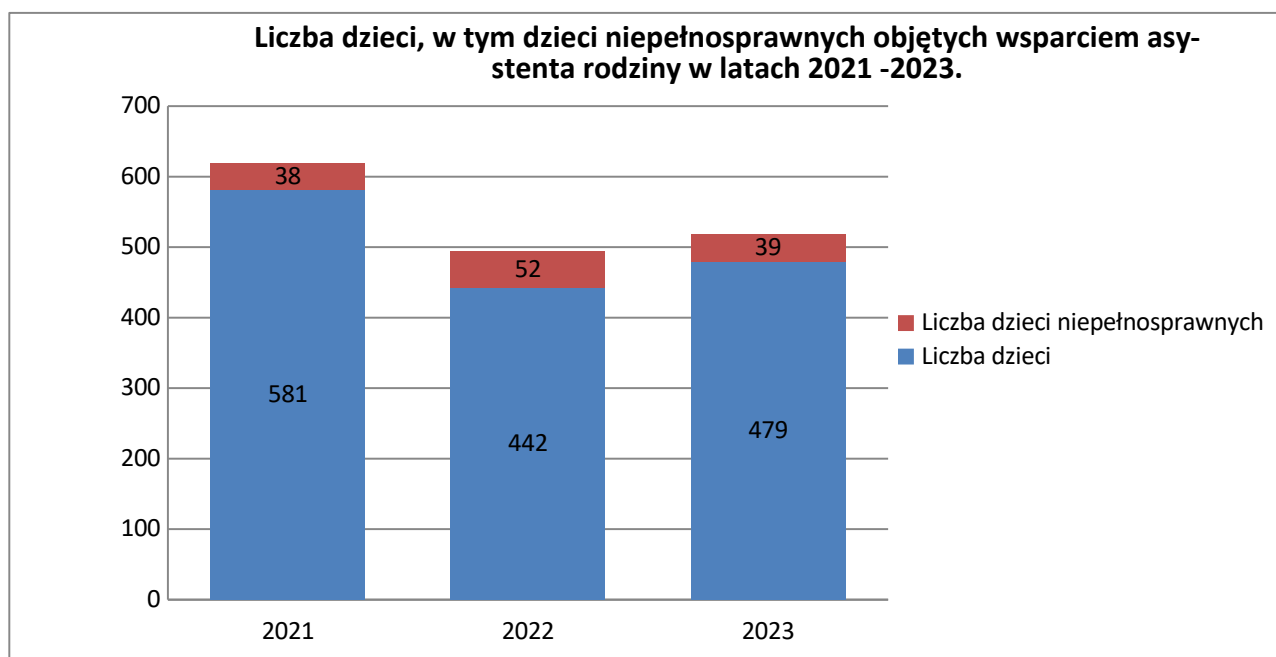

W rodzinach objętych wsparciem asystenta pojawia się problem niepełnosprawności nie tylko u dorosłych członków rodziny a także wśród dzieci. Asystenci rodziny pracują z rodzinami, w których wychowują się dzieci z różnymi stanami chorobowymi czy ograniczeniami, wspierając rodziców w procesie diagnozy, terapii i leczenia. W ostatnim roku zaobserwowano spadek dzieci z niepełnosprawnością w stosunku do roku poprzedniego.

Dla rodzin dotkniętych niepełnosprawnością dzieci kontynuowane będą spotkania w ramach grupy wsparcia „Spotkania na Niebiesko”. Celem spotkań jest integracja rodziców wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami, reintegracja społeczna, wymiana doświadczeń, aktywne spędzanie czasu wolnego. Organizowane są spotkania ze specjalistami, warsztaty min. oddechowe, warsztaty zdrowego myślenia, zdrowego egoizmu oraz nordic walking, ZUMBA z instruktorem.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Tabela 3. Liczba dzieci z niepełnosprawnościami.

Mając na uwadze dobro dziecka oraz obowiązek zapewnienia mu poczucia bezpieczeństwa, w przypadku zagrożenia jego życia i zdrowia wydawane są przez Sąd postanowienia o zabezpieczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Obserwuje się tendencję spadkową liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w dalszym ciągu problem uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi najczęstszą przyczynę, konieczne jest więc dalsze wzmocnienie rodzin wsparciem specjalistycznym.

Tabela 4. Liczba dzieci zabezpieczonych w pieczy zastępczej w trakcie współpracy z asystentem rodziny, według przyczyn zabezpieczenia w latach 2021- 2023.

Przyczyna umieszczenia	2021	2022	2023
nadużywanie alkoholu przez rodziców	15	16	12
Zażywanie środków psychoaktywnych	40	17	11

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

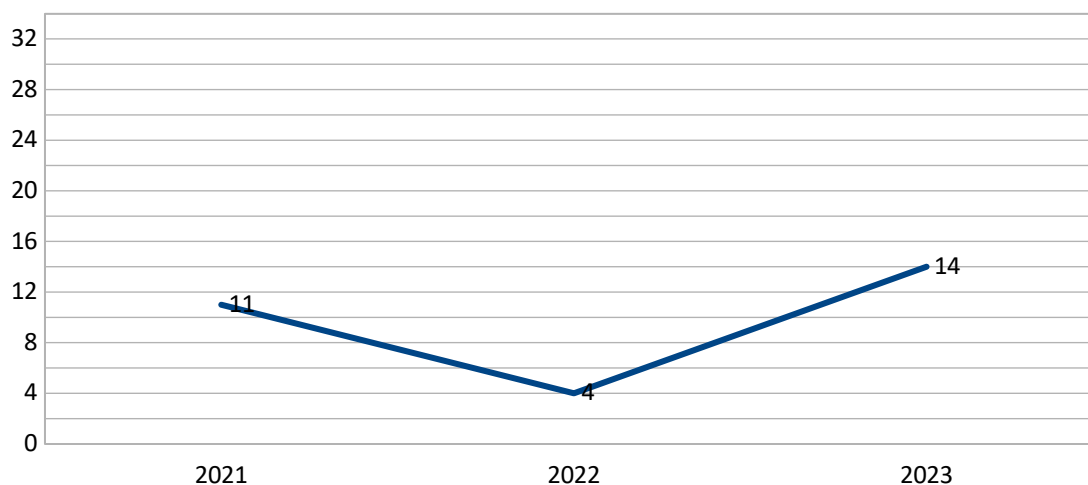
Przemoc wobec dzieci	12	10	5
Niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze i brak współpracy z asystentem rodziny	5	10	15
inne (zaburzenia psychiczne, zakład karny, pozostawienie w szpitalu)	3	7	10
Łącznie	75	60	53

Po zabezpieczeniu dzieci asystent wraz z rodziną tworzy aneks do planu pracy, głównym celem jest powrót dzieci do domu rodzinnego. Asystent wspiera rodzinę w realizacji planu pracy, motywuje do utrzymywania kontaktów z dziećmi, do podjęcia terapii, wspiera w działaniach na rzecz poprawy umiejętności opiekuńczo-wychowawczych poprzez motywowanie do udziału w warsztatach podnoszących w/w kompetencje, aktywizuje zawodowo.

Z uwagi na podjęte działania przy wsparciu asystenta rodziny obserwuje się znaczny wzrost liczby dzieci, które opuszczają pieczę zastępczą i powróciły do rodziców biologicznych oraz spadek dzieci zabezpieczonych w porównaniu do lat poprzednich.

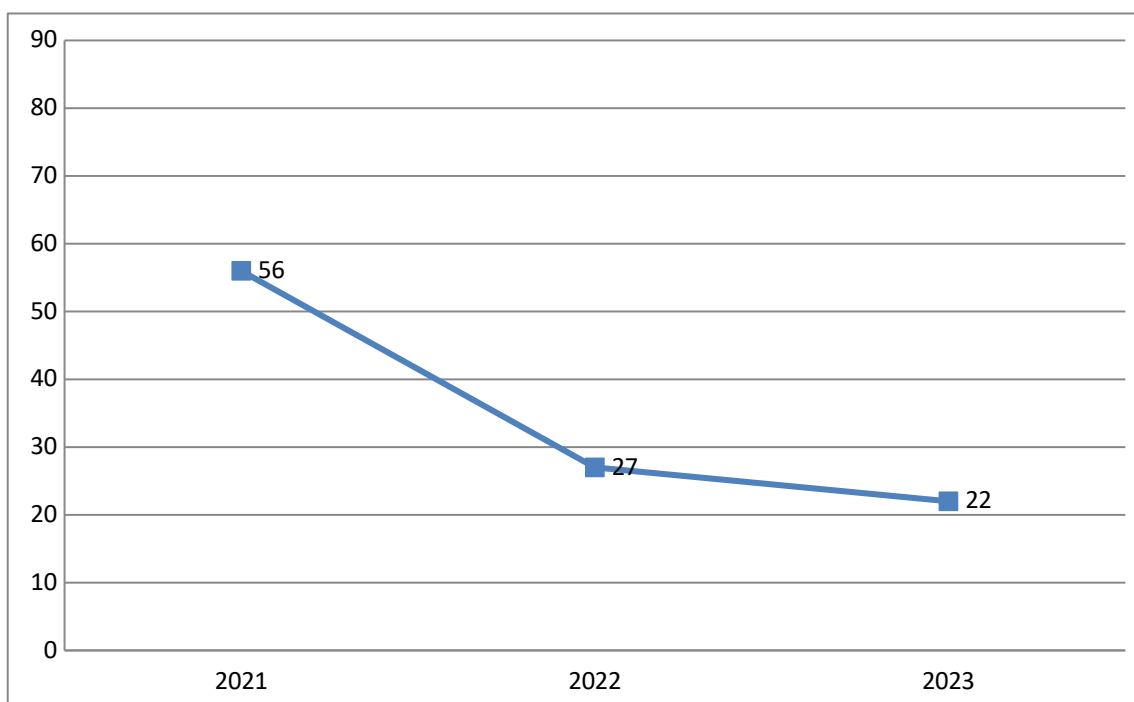
Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzyska na lata 2025-2027

Tabela 5. Liczba dzieci, które powróciły pod opiekę rodziców w latach 2021-2023

Zgodnie z ustawą „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016 r. kobiety w ciąży traktowane są jako szczególna grupa, do której kierowane jest dodatkowe wsparcie. Po znacznym wzroście w roku 2021r., obserwuje się tendencję spadkową liczby kobiet w ciąży objętych wsparciem asystenta rodziny, co wynika ze spadku urodzeń w Wałbrzychu (2021r.- 625 urodzeń, 2022r.- 634 urodzeń, 2023r.-518 urodzeń)

Tabela 6. Liczba kobiet w ciąży objętych wsparciem asystenta w latach 2021 -2023

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Asystenci rodzin w miejscu zamieszkania matek w ciąży, przeprowadzają indywidualne treningi z zakresu umiejętności opiekuńczych, przekazują wiedzę na temat prawidłowego sprawowania opieki nad nowo narodzonym dzieckiem, a także prowadzenia zdrowego stylu życia, prawidłowej diety, powstrzymywania się od nałogów. Współpracują oraz monitorują wizyty położnej. Wspierają i pomagają, uczą codziennej pielęgnacji dziecka po jego narodzeniu.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy „Za życiem” asystenci rodzin udzielają wsparcia poszczególnym członkom rodziny, prowadząc treningi podnoszące kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, treningi czystości, prowadzenia gospodarstwa domowego, budowania własnej samooceny i poczucia własnej wartości, gospodarowania budżetem domowym, przedstawiają formy spędzania czasu wolnego z dziećmi. Zgodnie z ustawą „Za życiem” kobieta w ciąży, która zgłosi się do tut. Ośrodka otrzyma wsparcie asystenta rodziny, jak również zostanie stworzony dla niej indywidualny katalog możliwego wsparcia.

Członkowie rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym także kobiety w ciąży, w związku ze zdiagnozowanymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi kierowani są na konsultacje do specjalistów.

Tabela 7. Liczba osób objętych wsparciem asystenta skierowanych do pedagoga i psychologa w latach 2021-2023.

Liczba rodzin objętych wsparciem	2021r. 241 rodzin	2022r. 213 rodzin	2023r. 206 rodzin
Specjalista			
pedagog	221	122	125
psycholog	140	72	71

W celu aktywizacji społecznej rodzin przez asystentów i pedagogów prowadzone są liczne zajęcia i warsztaty edukacyjne.

Asystenci wspierają podopiecznych w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych poprzez uczestniczenie w szkoleniach, projektach, stażach celem podjęcia zatrudnienia. Pomagają w rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, prawnych, rodzinnych, uczestniczą w każdym aspekcie życia rodzinnego.

Wsparcie asystenta rodziny w Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży.

W Domu dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży asystent rodziny podejmuje działania celem podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, wyjścia z bezdomności poprzez złożenie wniosku dot. otrzymania lokalu socjalnego, podjęcia zatrudnienia poprzez uczestnictwo w projektach, stażach. Przeprowadził treningi gospodarowania budżetem domowym, treningi kulinarne, utrzymania porządku w zajmowanym pomieszczeniu.

W dalszym ciągu organizowane będą zajęcia sensoryczne dla dzieci, które naprzemiennie prowadzą mieszkanki ośrodka z uwagi na potrzebę poprawy relacji na płaszczyźnie rodzic dziecko. Kontynuowane będą indywidualne konsultacje pedagogiczne oraz podejmowane działania tj. cykl warsztatów kulinarnych, warsztaty Świadomego Macierzyństwa, warsztaty pielęgnacji noworodków. W dalszym ciągu obserwuje się potrzebę wzmacniania kompetencji opiekuńczo wychowawczych poprzez treningi i warsztaty prowadzone przez asystenta. Działania te mają na celu usamodzielnienie mieszkanek i wypracowania nawyków i umiejętności umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie i pełnienie funkcji rodzicielskich w i po opuszczeniu Domu dla Matek.

Zakończenie współpracy

Główną przyczyną zerwania współpracy z asystentem rodziny oraz niepodejmowania działań w celu odzyskania dzieci są występujące uzależnienia od środków psychoaktywnych i alkoholu. Rodzice nie chcą podejmować stosownego leczenia, ponieważ nie identyfikują się z problemem uzależnień. Pomimo wyznaczonych zadań do zrealizowania rodzice lub samotne matki często nie podejmują żadnych działań celem powrotu dzieci pod ich opiekę. W takich sytuacjach asystent podejmuje się wielokrotnych prób kontaktu i wejścia w środowisko, organizowane są zespoły dot. współpracy, na które zaprasza się rodzinę, jednak często te działania nie przynoszą efektu. Pomimo działań na rzecz rodziny podejmowanych przez asystenta, motywowania do realizacji planu pracy, rodzice nie chcą przyjąć wsparcia i nie wyrażają zgody na dalszą współpracę, świadomie i samodzielnie jednak też nie podejmując działań na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę. Zgoda rodziny na współpracę z asystentem, jest niezbędna do dalszej pracy z rodziną i osiągnięcia zamierzonych efektów. Rodzina może zrezygnować ze współpracy z asystentem nawet jeśli jest do tego zobowiązana przez Sąd. Liczba dzieci przebywająca w instytucjonalnej lub rodzinnej pieczy zastępczej jest nadal wysoka. Przyczyną takiej sytuacji jest nadmierne uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc oraz brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych. Powody zakończonej współpracy w ostatnich 3 latach przedstawia poniższa tabela.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzyska na lata 2025-2027

Tabela 8. Powody zakończenia współpracy w latach 2022-2023.

Rok	BRAK EFEKTÓW	OSIĄGNIĘCIE CELÓW	ZERWANIE WSPÓŁPRACY
2021 r.	24	56	21
2022 r.	9	38	21
2023 r.	16	31	26

1.3. Wsparcie specjalistyczne

W związku ze zdiagnozowanymi problemami opiekuńczo – wychowawczymi rodziców i dzieci, asystenci rodzin kierują na konsultacje do pedagoga oraz do psychologa a także do poradni psychiatrycznych oraz ośrodków terapii uzależnień. Asystenci wspierają członków rodzin w utrzymywaniu trzeźwego stylu życia, wskazują konsekwencje nadużywania alkoholu i substancji psychoaktywnych, przedstawiają możliwości podjęcia terapii oraz jej formy, kierują na warsztaty profilaktyczne. Dzięki wsparciu, motywowaniu i pomocy w ustalaniu wizyt przez asystenta obserwuje się wzrost liczby osób, które podjęły terapię.

Tabela 9. Liczba konsultacji pedagogów Działu Wspierania Rodziny w latach 2021-2023.

Specjalista	2021	2022	2023
Liczba konsultacji pedagog DWR	722	462	597

Tabela 10. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, u których zdiagnozowano problemy psychiczne w latach 2021-2023.

Rok	2021	2022	2023
Liczba osób u których występowały choroby lub zaburzenia psychiczne	91	58	53
Liczba osób, które podjęły leczenie	48	42	30

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Tabela 11. Liczba osób uzależnionych objętych wsparciem asystenta, w stosunku do osób, które podjęły leczenie w latach 2021-2023.

Rok		2021	2022	2023
Uzależnienie od alkoholu				
Liczba osób uzależnionych	osób	82	71	74
Liczba osób, które podjęły leczenie		28	33	52
Uzależnienie od środków psychoaktywnych				
Liczba osób uzależnionych	osób	40	37	32
Liczba osób, które podjęły leczenie		22	17	11

1.4. Podnoszenie kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi i rodziną poprzez udział w szkoleniach.

Asystenci rodzin uczestniczyli w szkoleniach stacjonarnych oraz online organizowanych przez specjalistów Działu Profilaktyki, instytucje zewnętrzne oraz uczestniczyli w superwizji dla asystentów rodzin. Szczegółowy wykaz szkoleń wraz z liczbą uczestników znajduje się w rocznych sprawozdaniach z realizacji Programu Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2022-2024. Podnoszenie kwalifikacji przez kadrę Działu Wspierania Rodziny będzie kontynuowane w latach 2025-2027.

1.5. Działania asystentów rodziny na rzecz podnoszenia kompetencji opiekuńczo wychowawczych.

Działania podejmowane przez Dział Wspierania Rodziny cieszyły się popularnością ze względu na zróżnicowanie i atrakcyjność działań, promowanie prawidłowych relacji na płaszczyźnie rodzic-dziecko, kreatywnego i aktywnego spędzania czasu wolnego, kształtowania pozytywnych więzi oraz relacji pomiędzy członkami rodziny. Działania te były wzmacniane i kontynuowane przez asystentów rodzin w miejscu ich zamieszkania. Członkowie rodzin chętnie angażowali się w realizację projektu socjalnego „Chodź, poznaj, pokochaj”, który dał możliwość w sposób kreatywny spędzić z rodziną czas wolny, uczestniczyli w działaniach w ramach realizowanych projektów dofinansowanych przez Dolnośląskie Małe Granty, grupach wsparcia, warsztatach.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzyska na lata 2025-2027

Powyższe działania będą kontynuowane w latach 2025-2027, co jest spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzyska na lata 2021-2025.

Wychodząc naprzeciw potrzebom rodzin objętych wsparciem, kontynuowane nadal będą:

- warsztaty „Sami nie wiemy co jeszcze możemy”, prowadzone przez rodziców objętych wsparciem,
- warsztaty plastyczne przeprowadzane podczas wydarzeń rodzinnych na terenie naszego miasta ,
- zajęcia sensoryczne dla dzieci,
- warsztaty Kulinarne,
- warsztaty artystyczne dla dzieci i rodziców,
- warsztaty i konkursy plastyczne,
- „Zumba” dla rodziców i dzieci w ramach grupy „Spotkania na Niebiesko”,
- warsztaty prowadzone przez pedagogów,
- zajęcia malarskie,
- warsztaty edukacyjne dla dzieci,
- szkoła dla rodziców z dziećmi w okresie adolescencji,
- warsztaty „Świadomego Macierzyństwa dla Młodych Matek i Kobiet w Cięży” oraz certyfikowane warsztaty „Szkoła dla rodziców”,
- grupy wsparcia: „Spotkania na niebiesko”, Liga Mistrzów, Dobrostan,
- kontynuowany i realizowany będzie projekt „Chodź, poznaj, pokochaj” – wycieczki krajoznawcze - „Tajemniczy Dolny Śląsk” (m.in. wycieczki wyjazdowe),
- odbędą się zajęcia propagujące dorobek kulturalny miasta Wałbrzyska poprzez współpracę z instytucjami kultury (Muzeum Porcelany, Biblioteka Miejska, Galeria BWA, Teatr Lalki i Aktora, Stara Kopalnia, WOK, Kino Apollo itp.),
- kampanie promocyjne mające na celu pozyskanie rodzin wspierających.

Ponadto z analizy potrzeb rodzin objętych wsparciem w latach poprzednich wynika, konieczność prowadzenia:

- warsztaty teatralne dla dzieci „Witajcie w naszej bajce”,
- doradztwo zawodowe z młodzieżą w wieku 15 lat,
- warsztaty kontroli złości,

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

- Klub Rodzica „Zdrowy bobas” zajęcia dla mam w ciąży i z dziećmi do 2 roku życia (w tym spotkania ze specjalistami tj. fizjoterapeuta, położna, Warsztaty Świadomego Macierzyństwa, Akademia Mądrej Zabawy),
- Kółko szachowe „Akademia Szach-Mat” dla dzieci od 7 roku życia wraz z rodzicami,
- Promocja Działu Wspierania Rodziny – każda z rodzin objętych wsparciem otrzyma filcowego krasnala DWR oraz z pomocą asystenta stworzy kalendarz wydarzeń na każdy rok,
- Treningi umiejętności społecznych.

Działania będą prowadzone i modyfikowane według potrzeb rodzin objętych wsparciem asystenta.

1.6. Rodziny wspierające

Rodzinie, w której rozpoznano problemy opiekuńczo – wychowawcze, może zostać udzielona pomoc w postaci rodziny wspierającej. Zadania rodziny wspierającej to m. in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Przeprowadzono kampanie promocyjne mające na celu pozyskanie rodzin wspierających. Na terenie miasta umieszczono citylighty w celu dotarcia do mieszkańców Wałbrzycha z informacją o programie oraz zachęcenie do zgłoszenia się jako rodzina wspierająca. W wyniku kampanii pozyskano 2 rodziny wspierające. Podpisano umowę o pełnieniu funkcji rodziny wspierającej.

W Programie na lata 2025-2027 podejmowane będą działania nakierowane na rozpowszechnianie tej formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz jej organizacja w sytuacji, gdy rodzina wspierająca zostanie powołana.

1.7. Współpraca z innymi działami i organizacjami

Dział Wspierania Rodziny nadal będzie ściśle współpracował z wszystkimi działami tut. Ośrodka. Podejmowane aktywności odbywać się będą przy współpracy organizacji pozarządowych tj. Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej (7 Niebo, Zielony Zakątek, Nasze Wsparcie), Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Fundacja Merkury, Fundacją Kalejdoskop Autyzmu, Fundacją Dobrostan, Polskim Związkiem Głuchych, Stowarzyszenie MONAR, Stowarzyszenie CIVITAS CHRISTIANA, Fundacja Ogrody Edukacyjne. Współpraca kontynuowana będzie w latach 2025-2027.

Ścisła współpraca prowadzona będzie również z wieloma instytucjami działającymi na rzecz rodziny: placówkami ochrony zdrowia, kuratorami, wychowawcami i pedagogami ze szkół, przedszkoli, świetlic, funkcjonariuszami Policji, Strażą Miejską, przedstawicielami instytucji kulturalnych.

2. Placówki Wsparcia Dziennego

Dziecko z rodziny, w której występują problemy, m.in. z uzależnieniami, opiekuńczo-wychowawcze, potrzebuje bezpiecznego miejsca, gdzie może odpocząć, pobawić się z rówieśnikami, wziąć udział w zajęciach stymulujących jego rozwój (np. sportowych, artystycznych), odrobić lekcje, uzyskać pomoc w nauce i zjeść posiłek. Ze względu na trudności w rodzinach, potrzeby bieżące i rozwojowe dziecka mogą być zaspokajane również przez placówki wsparcia dziennego, które zapewniają opiekę i specjalistyczne usługi. Te ostatnie polegają na prowadzeniu działań kompensacyjnych, wyrównawczych, terapeutycznych prowadzonych przez wychowawców, pedagogów, psychologów, itp.

Placówki Wsparcia Dziennego koncentrują się na pracy wychowawczej z dzieckiem, jednocześnie prowadzą pracę z rodziną dziecka zorientowaną na kształtowanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców. Praca z rodziną jest konieczna dla wzmocnienia skuteczności pracy z dzieckiem, jak również jest potrzebna rodzicom, którzy z powodu braku poczucia bezpieczeństwa nie są gotowi do większego zaangażowania w korzystanie z pomocy psychologicznej, wsparcia pedagogicznego, poradnictwa rodzinnego, grupy wsparcia, itp. w innej instytucji pomocowej niż placówka wsparcia dziennego, do której uczęszczają ich dzieci. Placówki mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej i pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Wg danych za 2021 rok, w mieście funkcjonowało 10 świetlic, (z czego większość była prowadzona przez organizacje pozarządowe) które oferowały łącznie 190 miejsc pobytu dla wałbrzyskich dzieci. Po 2022 roku było to już tylko 7 placówek (4 prowadzone przez Gminę i 3 przez organizacje pozarządowe), które łącznie mają do dyspozycji jedynie 85 miejsc.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzyska na lata 2025-2027

**Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe
na zlecenie Gminy Wałbrzych w 2021 roku**

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Podmiot prowadzący	Liczba miejsc
1	Placówka wsparcia pn. Świetlica środowiskowa-forma opiekuńcza z elementami socjoterapii oraz profilaktyki uzależnień	ul. B. Chrobrego 45 58-300 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu ul. B. Chrobrego 45	25
2	Świetlica Kuźnia Talentów	Pl. M. Darowskiej 1B 58-305 Wałbrzych	Fundacja Edukacyjna im. S. Wandy Garczyńskiej	30
3	Świetlica Glinik	ul. Glinicka 3 58-303 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	15
4	Świetlica Rusinowa	ul. Os. Górnicze 48 58-308 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	15
5	Świetlica Biały Kamień	ul. Gen. Andersa 145 58-304 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	15
6	Świetlica Sobięcín	ul. 1-go Maja 112 58-305 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	15

**Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez organizacje pozarządowe
na zlecenie Gminy Wałbrzych w latach 2022 - 2024**

L.p.	Nazwa placówki	Adres	Podmiot prowadzący	Liczba miejsc
1	Placówka wsparcia pn. Świetlica środowiskowa-forma opiekuńcza z elementami socjoterapii oraz profilaktyki uzależnień	ul. B. Chrobrego 45 58-300 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu ul. B. Chrobrego 45	25
2	Świetlica Rusinowa	ul. Os. Górnicze 48 58-308 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	15
3	Świetlica Biały Kamień	ul. Gen. Andersa 145 58-304 Wałbrzych	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wałbrzychu	15

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest realizatorem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na terenie miasta Wałbrzycha, w ramach której, od kilku lat, działają cztery Placówki Wsparcia Dziennego.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone przez Gminę Wałbrzych w latach 2022 – 2024

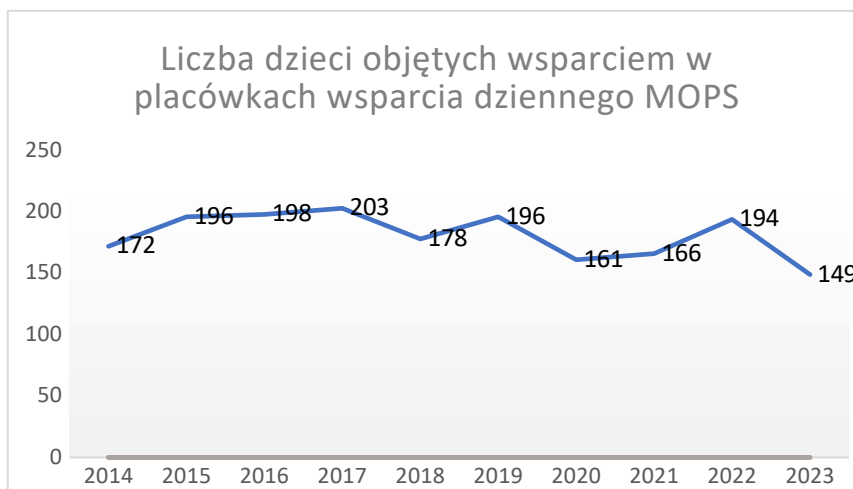
L.p.	Nazwa placówki	Adres	Liczba miejsc
1	Placówka wsparcia dziennego Śródmieście	ul. Mickiewicza 26 58-300 Wałbrzych	15
2	Placówka wsparcia dziennego Piaskowa Góra	ul. Dunikowskiego 39 58-309 Wałbrzych	15
3	Placówka wsparcia dziennego Podzamcze	ul. Grodzka 71 58-316 Wałbrzych	15
4	Placówka wsparcia dziennego Podgórze	ul. Niepodległości 64 58-303 Wałbrzych	15

Pobyt w Placówce jest dobrowolny i nieodpłatny, a przyjęcie następuje na pisemny wniosek rodziców, opiekunów prawnych dziecka, skierowanie z sądu lub od pracownika MOPS. Placówka przeznaczona jest dla dzieci od 6 do 16 roku życia.

Poniższy wykres przedstawia liczbę dzieci objętych wsparciem w placówkach wsparcia dziennego od 2014 roku. Widoczny jest spadek liczebności w okresie lock-downu spowodowanego wybuchem epidemii COVID-19.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Tabela 12. Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego

Placówki MOPS zapewniają dzieciom wszechstronne wsparcie począwszy od zaspokajania podstawowych potrzeb po pomoc w organizacji czasu wolnego, pokonywaniu trudności szkolnych, radzeniu sobie z zaburzeniami zachowania oraz wsparcie w sytuacjach trudnych zarówno szkolnych jak i rodzinnych. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc należy do zadań własnych gminy.

Głównym celem oddziaływań jest efektywne przygotowanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu poprzez nabycie praktycznych umiejętności życiowych i społecznych przy jednoczesnym wsparciu rodziny poprzez pracę nastawioną na przezwyciężenie trudności opiekuńczo-wychowawczych oraz świadczenie specjalistycznego poradnictwa.

W placówkach został stworzony również program profilaktyki uniwersalnej, który jest dostosowany do potrzeb rozwojowych wychowanków oraz środowiska lokalnego i służy ujednoczeniu działań wychowawczych i profilaktycznych. Jego realizacja odbywa się w ramach codziennych zajęć prowadzonych przez wychowawców, psychologów, spotkań z przedstawicielami straży miejskiej i sanepidu oraz innych instytucji pomocowych, mających na celu informowanie podopiecznych o szkodliwości używek i innych zachowań ryzykownych.

Tego typu działania pozwalają chronić dzieci przed różnego rodzaju patologią (przemocą, uzależnieniami, kontaktem z używkami) i uczą właściwego reagowania lub zapobiegania takim zachowaniom. Pomagają również promować zdrowy styl życia i wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzyska na lata 2025-2027

Podobnie jak w latach poprzednich, zakłada się nadal propagowanie oferty placówek wsparcia dziennego realizowanych na rzecz dzieci, ale stanowiących jednocześnie element wspierania całej rodziny. Planowane jest także, w miarę możliwości finansowych zorganizowanie dodatkowych zajęć rozwijających, cieszących się największym zainteresowaniem wśród dzieci, tj.: robotyka, majsterkowanie czy zajęcia sportowe. W ramach działalności w zakresie szeroko pojętej profilaktyki dodatkowo uruchomione zostaną akcje profilaktyczne zainicjowane podczas szkoleń pracowników oraz programy rekomendowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem, przy zabezpieczeniu w budżecie miasta środków finansowych, oraz pozyskaniu kadry w założeniach Ośrodka jest również uruchomienie nowych placówek wsparcia dziennego w dzielnicach Nowe Miasto i Sobięcín oraz czterech miejsc pracy podwórkowej w okresie wakacji. Tut. Ośrodek nadal będzie pooszukiwał odpowiednich lokali i kandydatów na wychowawców.

3. ODBIORCY PROGRAMU

- **Rodziny przeżywające trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, niezaradne życiowo.** Zdarza się, że rodzice nie potrafią zrozumieć potrzeb dziecka. W takiej rodzinie niespełnione są funkcje rodzicielskie, które przynoszą szkody wszystkim członkom, a w szczególności dzieciom. Rodzina, która nie spełnia wszystkich podstawowych funkcji może doprowadzić do dysfunkcjonalności poszczególnych członków rodziny. Dysfunkcjonalność rodziny może doprowadzić do zjawiska patologii (alkoholizm, narkomania, przemoc, przestępczość, prostytutka).
Problem niewydolności opiekuńczo-wychowawczej często jest wynikiem niskiego poziomu wykształcenia rodziców braku wzorców, a także różnego rodzaju uzależnieniach oraz trudnej sytuacji materialno bytowej.
- **Rodziny borykające się z prawidłowym gospodarowaniem przyznanymi środkami finansowymi na zaspokojenie podstawowych potrzeb dziecka.** Przyznane środki finansowe mogą być przeznaczone przez rodziców na inne cele (alkohol, środki psychoaktywne). Są to także rodziny dotknięte bezrobociem często żyjące w ubóstwie.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Poza bezrobociem problem ten często wiąże się z młodym wiekiem rodziców, wielodzietnością i niskim poziomem wykształcenia.

- **Rodziny dotknięte przemocą.** Zjawisko przemocy dotyka zarówno rodzin dobrze sytuowanych, jak również środowisk dotkniętych problemem ubóstwa. Jak wskazują dane statystyczne zjawisko przemocy często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji rodziny. Przemoc dotyka zarówno mężczyzn, kobiet jak i dzieci.
- **Dzieci i młodzież zagrożone niedostawaniem społecznym** wynikającym z różnego rodzaju zaburzeń w zachowaniu, które są tak pogłębione i silne, że uniemożliwiają im normalne współżycie w rodzinie i społeczeństwie. Proces ukierunkowania rozwoju dziecka jest procesem trudnym, narażonym na szereg zagrożeń. Każdy człowiek powinien umieć dostosować się do wzorców, wartości i norm obowiązujących w społeczeństwie. Większość z nas układa swoje stosunki z otoczeniem pozytywnie, ale istnieją osoby, które mają trudności w dostosowaniu się do grup społecznych. Trudności te dotyczą zarówno dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych.
- **Kobiety w ciąży i ich rodziny.** Dla każdej kobiety doświadczenie ciąży jest ważnym stadium w emocjonalno-społecznym i psychoseksualnym rozwoju przyszłego rodzica, stwarza szansę na przeorganizowanie i uporządkowanie życia psychicznego. Jednakże każda ciąża, nawet planowana i pożądana jest sytuacją stresogenną, wydarzeniem emocjonalnie znaczącym, które wymusza zmianę w dotychczasowym funkcjonowaniu osoby w rodzinie, w życiu społecznym, w stosunku do świata i własnej osoby. Zatem należy uznać, że kobiety w ciąży i ich rodziny są szczególnie grupą społeczną, wymagającą wsparcia. Dotyczy to zwłaszcza rodzin, w której przyjdzie lub przyszło na świat dziecko ciężko i nieodwracalnie upośledzone, albo chore na nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, a także kobiet, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, ale także kobiet, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obarczonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.
- **Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej**, którzy podejmują działania mające na celu powrót dzieci do rodziny biologicznej.
- Osoby zainteresowane udzielaniem dzieciom pomocy i wsparcia w formie **rodziny wspierającej**, której zadaniem jest przy współpracy z asystentem rodziny uczyć m.in. jak prawidłowo opiekować się i wychowywać dzieci, jak prowadzić gospodarstwo domowe, pokazywać jak prawidłowo wypełniać rolę matki, ojca, jak spędzać czas wolny.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Nie jest to pomoc urzędowa, nie buduje dystansu pomiędzy pomagającym a potrzebującym, wynika z dobroci serca, zaangażowania i chęci stworzenia czegoś dobrego. Rodzina wspierająca świadczy pomoc dzieciom zagrożonym umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027 będzie realizowanym na terenie miasta Wałbrzycha. Wdrożenie programu nastąpi po jego uchwaleniu przez Radę Miasta Wałbrzycha i będzie kontynuowane do roku 2027.

4. Cele programu

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dzieci i młodzieży oraz kobiet w ciąży i ich rodzin poprzez realizację zintegrowanego systemu pomocy, a także powrót dzieci przebywających w pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych.

4.1. Cele szczegółowe programu i kierunki działań:

Cele szczegółowe i kierunki działań	Adresaci	Termin	Wskaźniki
1. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym.			
1.1. Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem oraz budowanie koalicji na rzecz rozwiązywania indywidualnych problemów rodzin poprzez stworzenie systemu pomocy.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba analizowanych rodzin.
1.2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej nakierowana na wspólne z rodziną rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie, opracowywanie planu pomocy dla rodziny i jej członków.	MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba osób i rodzin objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego, liczba instytucji i organizacji wchodzących w skład koalicji.
1.3. Kierowanie osób uzależnionych na leczenie, również za pośrednictwem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	MOPS, MKRPA, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba osób skierowanych do MKRPA, liczba osób, które podjęły terapię
2. Rozwój systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami oraz dla rodzin dysfunkcyjnych.			
2.1. Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne), oraz zatrudnienia wspomaganego (prace społecznie użyteczne,) pomoc w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu pracy.	MOPS, PUP organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

2.2. Zapewnienie osobom i rodzinom pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność itp.)	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca
2.3. Zapewnienie pomocy w szybszym dostępie do lokali socjalnych lub komunalnych niezbędnych dla rodzin zagrożonych eksmisją.	Urząd Miejski, MOPS	Na bieżąco	Liczba osób, które otrzymały mieszkania
2.4. Zapewnienie pomocy rodzinom w formie pracy z asystentem rodziny i obejmowanie pomocą rodziny wspierającej.	MOPS	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2.5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodzin.	MOPS	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych monitoringiem
2.6. Rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodzin poprzez pracę zespołów interdyscyplinarnych.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba posiedzeń, zespołów, liczba rodzin objętych pracami zespołów
3. Prowadzenie działalności sprzyjającej umacnianiu rodziny i wypełnianiu przez nią roli opiekuńczo-wychowawczej.			
3.1. Realizacja programów mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, warsztaty dla rodziców, spotkania indywidualne z rodzinami, także w miejscu zamieszkania.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba realizowanych programów, liczba rodzin w nich uczestnicząca
3.2. Rozwijanie, w ramach karty dużej rodziny, systemu ulg skierowanych do rodzin wielodzietnych, w tym m.in. dostępu do instytucji kultury i sportu, ochrony zdrowia, komunikacji, itp.	UM, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba form i rodzajów usług dostępnych dla rodzin wielorodzinnych
3.3. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych i pomocy wolontarystycznej dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba grup wsparcia, samopomocowych oraz liczba ich uczestników
3.4. Prowadzenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług dla rodzin wychowujących dzieci, szczególnie dzieci niepełnosprawne.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych usługami
3.5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, specjalistycznej i pracy podwórkowej.	MOPS, Organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba placówek, liczba uczestników zajęć, liczba rodzin objętych wsparciem.
4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.			
4.1. Prowadzenie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.	UM, MOPS, organizacje pozarządowe	Zgodnie z harmonogramem	Liczba realizowanych programów.
4.2. Prowadzenie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba inicjatyw oraz liczba dzieci i młodzieży objętej działaniami.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

4.3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin o niskich dochodach darmowych posiłków.	MOPS	Na bieżąco	Liczba dzieci i młodzieży otrzymujących posiłki
4.4. Wsparcie materialne dzieci i młodzieży w postaci stypendiów i zasiłków szkolnych w celu zapewnienia realizacji potrzeb edukacyjnych uczniów z ubogich rodzin.	UM	Zgodnie z ustawą o systemie oświaty	Liczba uczniów otrzymujących stypendia i zasiłki szkolne, kwota wypłaconych świadczeń
4.5. Organizowanie dzieciom i młodzieży form dziennej opieki, w tym placówkę wsparcia dziennego w zakresie organizowania czasu wolnego.	MOPS, jednostki oświatowe, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba dzieci i młodzieży objętych formami wsparcia dziennej opieki, liczba nowych placówek wsparcia dziennego.
4.6. Organizowanie w okresie wakacji i ferii stacjonarnych i wyjazdowych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży połączonych z działaniami profilaktycznym.	MOPS, organizatorzy wypoczynku	W okresie wakacji i ferii szkolnych	Liczba organizowanych form wypoczynku, liczba uczestniczących dzieci i młodzieży
5. Wsparcie dla kobiet w ciąży i ich rodzin.			
5.1. Zapewnienie kobietom w ciąży i ich rodzinom pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (świadczenia pieniężne i niepieniężne, pomoc specjalistyczna).	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.2. Zapewnienie pomocy specjalistycznej kobietom w ciąży, które otrzymały informację o tym, że dziecko może umrzeć w trakcie ciąży i porodu.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.3. Zapewnienie pomocy specjalistycznej kobietom, których dzieci umarły bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.4. Zapewnienie pomocy specjalistycznej kobietom, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba kobiet i ich rodzin objętych wsparciem.
5.5. Realizacja kampanii informacyjnych mających na celu przedstawienie uprawnień przysługujących kobietom w ciąży i ich rodzinom w ramach ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych spotkań informacyjnych
6. Rodziny wspierające.			
6.1. Realizacja kampanii informacyjnych mających na celu pozyskanie rodzin wspierających.	MOPS, instytucje i organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych spotkań informacyjnych
6.2. Szkolenia rodzin wspierających w zakresie pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	MOPS	Zgodnie z harmonogramem szkoleń	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba rodzin w nich uczestniczących

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

7. Prowadzenie działalności zmierzającej do powrotu dzieci z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych.			
7.1. Zabezpieczenie rodzinom pomocy socjalnej (świadczenia pieniężne i niepieniężne), oraz zatrudnienia wspomaganego (prace społecznie użyteczne,) pomoc w zdobyciu nowych kwalifikacji zawodowych oraz w znalezieniu pracy.	MOPS, PUP organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca
7.2. Zapewnienie osobom i rodzinom pomocy specjalistycznej w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność itp.)	MOPS, organizacje pozarządowe	Na bieżąco	Rodzaje form pomocy, liczba osób w nich uczestnicząca.
7.3. Realizacja programów mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, warsztaty dla rodziców, spotkania indywidualne z rodzinami, także w miejscu zamieszkania.	MOPS	Na bieżąco	Liczba zrealizowanych programów, warsztatów, liczba rodzin w nich uczestnicząca, liczba indywidualnych konsultacji.
7.4. Współpraca asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	MOPS	Na bieżąco	Liczba wspólnych działań podjętych w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.
7.5. Udział pracowników socjalnych i asystentów rodziny w okresowych ocenach sytuacji dziecka zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	MOPS, placówki opiekuńczo-wychowawcze	Zgodnie z zawiadomieniem o terminach posiedzeń zespołów	Częstotliwość udziału pracowników socjalnych w posiedzeniach zespołów.
8. Wzmocnienie potencjału kadr pracujących z rodzinami wymagającymi szczególnego wsparcia.			
8.1. Szkolenia asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów i innych pracowników zespołu poradnictwa specjalistycznego podnoszące kwalifikacje w zakresie nowych metod pracy z klientem oraz podnoszące wiedzę i umiejętności dotyczące współczesnych problemów społecznych, takich jak zagrożenia wynikające z nowych technologii.	MOPS	Zgodnie z harmonogramem szkoleń	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba osób w nich uczestniczących
8.2. Zapewnienie wsparcia w postaci superwizji pracownikom kadr pracujących z rodzinami przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu.	MOPS	Zgodnie z harmonogramem szkoleń	Liczba osób uczestniczących w superwizji

5. Organizacja systemu wsparcia

Realizowanie zadań w zakresie wspierania rodziny jest możliwe przy wykorzystaniu dostępnych zasobów miasta, którego mocną stroną jest rozwinięty system instytucji miejskich, podmiotów i organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu różnych kategorii mieszkańców.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Jednostką organizacyjną gminy Wałbrzych udzielającą pomocy i wsparcia rodzinom, które nie są w stanie przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły wykorzystując własne zasoby i możliwości jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W związku z koniecznością określenia i analizy potrzeb w zakresie wspierania rodziny przed przystąpieniem do realizacji Programu, Ośrodek przeprowadził konsultacje społeczne.

Realizatorzy i partnerzy Programu

Realizacja programu zakłada współpracę:

a) podmioty publiczne:

- właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Miasta Wałbrzycha,
- Sąd Rejonowy w Wałbrzychu,
- przedszkola publiczne,
- placówki oświatowe,
- Straż Miejska,
- Komenda Miejska Policji,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- zakłady opieki zdrowotnej.

b) podmioty niepubliczne

- przedszkola i szkoły niepublicznej,
- niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- organizacje pozarządowe działające w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji,
- kościoły i związki wyznaniowe.

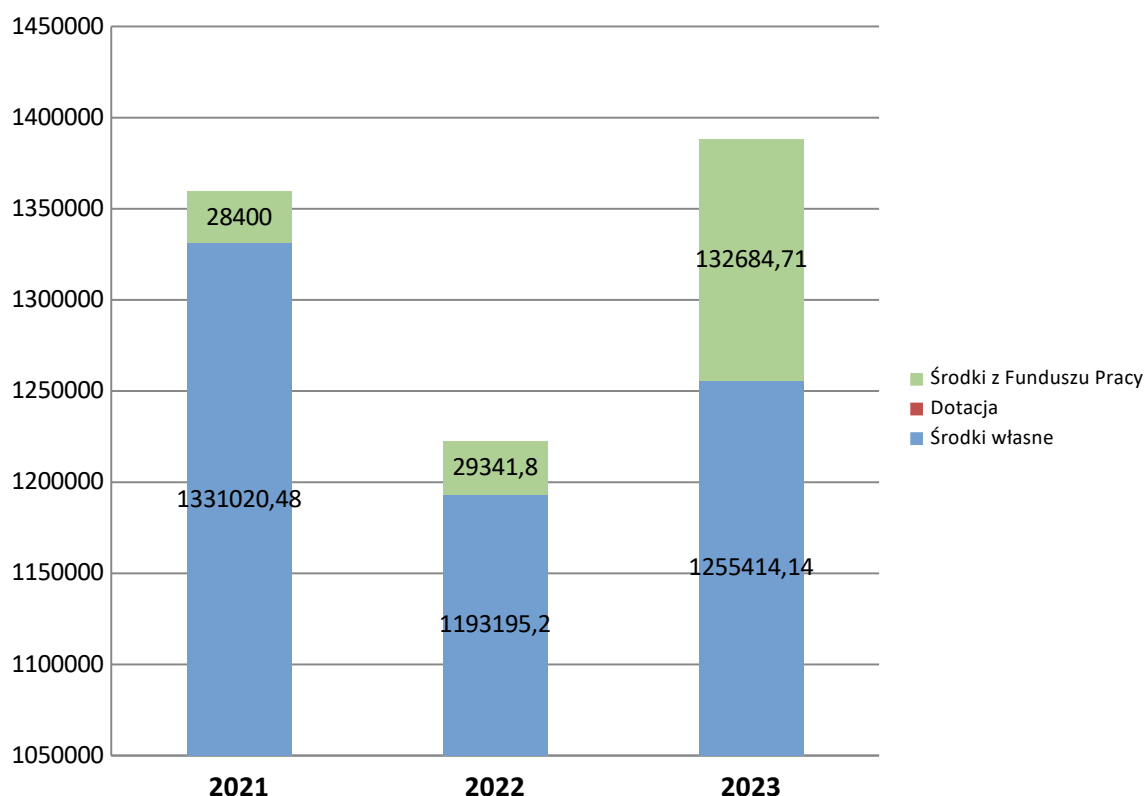
W realizacji zadań ww. podmioty powinny kierować się dobrem rodziny i dziecka a ich wspieranie traktować jako priorytet.

6. Źródła finansowania programu

Jak wynika z poniższych wysokość środków finansowych na zatrudnienie asystentów rodziny w latach 2021–2023 w większości finansowana była ze środków własnych Gminy oraz dofinansowania z Funduszu Pracy, który opiera się na przyznaniu jednorazowego dodatku do wynagrodzenia. Ponadto w 2023 r. w ramach Programu „Asystent Rodziny 2023” pozyskano dotację na dofinansowanie nie tylko dodatków ale i kosztów wynagrodzenia asystentów rodzin.

Ośrodek nadal będzie aplikował o środki z programu „Asystent Rodziny”. Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków: budżetu Miasta Wałbrzyska, w ramach dostępności dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych, programów rządowych z zakresu wspierania rodziny, w tym ze środków Funduszu Pracy, funduszy Unii Europejskiej i innych środków pozyskanych w ramach kursów dotacyjnych. Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

Tabela 13. Środki finansowe na zatrudnienie asystentów rodziny według źródeł finansowania

7. Monitoring i ewaluacja programu

Realizacja działań podejmowanych w ramach Programu Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha w latach 2025-2027 będzie monitorowana i ewaluowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu na podstawie analizy informacji, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby, pozwolą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Wskaźnikami osiągnięcia celów szczegółowych będą dane liczbowe pozyskane w ramach realizacji poszczególnych działań. Efekty Programu będą monitorowane w corocznych sprawozdaniach.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegać corocznej ewaluacji, w tym w konsultacji z organizacjami pozarządowymi.

Program Wspierania Rodziny Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027

Spis Tabel

Tabela 1. Liczba rodzin zobowiązanych sędownie do współpracy z asystentem rodziny.....	9
Tabela 2. Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.....	10
Tabela 3. Liczba dzieci z niepełnosprawnościami.....	11
Tabela 4. Liczba dzieci zabezpieczonych w pieczy zastępczej w trakcie współpracy z asystentem rodziny, według przyczyn zabezpieczenia w latach 2021- 2023.....	11
Tabela 5. Liczba dzieci, które powróciły pod opiekę rodziców.....	13
Tabela 6. Liczba kobiet w ciąży.....	13
Tabela 7. Liczba osób objętych wsparciem asystenta skierowanych do pedagoga i psychologa w latach 2021-2023.....	14
Tabela 8. Powody zakończenia współpracy w latach 2022-2023.....	16
Tabela 9. Liczba konsultacji pedagogów Działu Wspierania Rodziny w latach 2021-2023...	16
Tabela 10. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, u których zdiagnozowano problemy psychiczne w latach 2021-2023.....	16
Tabela 11. Liczba osób uzależnionych objętych wsparciem asystenta, w stosunku do osób, które podjęły leczenie w latach 2021-2023.....	17
Tabela 12. Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego.....	23
Tabela 13. Środki finansowe na zatrudnienie asystentów rodziny według źródeł finansowania.....	31

UZASADNIENIE

Podstawą prawną stworzenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Wałbrzycha na lata 2025-2027 jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do zadań własnych gminy określonych w w/w ustawie należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Podstawowym założeniem programu jest zapobieganie i rozwiązywanie problemów z jakimi zmagają się rodziny oraz stworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Proponowane działania będą skupiały się na wzmacnianiu umiejętności rodziców oraz na profilaktyce dzieci i młodzieży. Wskazane działania zwiększą szanse na prawidłowe funkcjonowanie rodzin z dziećmi w środowisku, co z kolei przyczyni się do podniesienia jakości życia rodzin zamieszkujących w Wałbrzychu.